

Finansdepartementet
v/ avd. dir. Knut Thonstad
Postboks 8008 Dep,
0030 Oslo

GRIP
Storgata 23C
0184 Oslo

Deres ref: 05/4721 Ø KnT

15. august 2007

GRIPs innspill til Finansdepartements utkast til Norges strategi for bærekraftig utvikling av 4. juni 2007

I løpet av de siste 12 måneder har miljøbevissthet økt enormt i både markedet og hos private og offentlige leverandører av produkter og tjenester. Vi opplever store forventninger til sterk ledelse og konkret handling fra myndighetene. Det er bred skepsis til å bare satse i utlandet.

Det er positivt at strategien oppdateres og utvides og at ansvaret fremdeles ligger i Finansdepartementet. Utkastet er positivt og lettlest.

Vi har strukturert vårt innspill i tre deler 1) våre forventninger til strategien, 2) vår vurdering av utkastet og 3) våre forslag til forbedringer.

1 Forventninger til en norsk strategi for bærekraftig utvikling

1.1 "Norsk"

Strategien skal omfatte alt som norske aktører bør gjøre – både i Norge og i utlandet. utfordringene og løsninger er globale.

1.2 "Strategi"

En strategi skal avklare hovedmål og de hovedvalg/-prioriteringer som taes for å oppnå hovedmålene.

1.3 "Bærekraftig utvikling"

Bærekraftig Utvikling (BU) bygger på helhetlig tenkning – på tvers av miljø, økonomiske og sosiale utfordringer og aktørgrupper og virkemidler. Alt skal sees i sammenheng.

En god tanke. Men utfordringer kommer i fleng: Hvor skal grensene til BU settes? Hva skal omfattes av BU politikk som ikke allerede dekkes av andre politikkområder? Hvilken nytte er det å tenke BU i det hele tatt? Hvilken verdiskapning ligger i BU-begrepet?

Svaret ligger i ordet "synergi". Det er når man ser fordeler av å tenke "på tvers" at BU har sin nytte. Tre konkrete eksempler:

- Tiltak for å redusere reising ved bruk av IKT kan bidra til teknologiutvikling (nye produkter), redusere ulempene av desentralisert produksjon (distriktpolitikk), redusere transportbehov (samferdsel), redusere CO2 utslipp (miljø) og bedre vår konkurransekraft internasjonalt ved å øke arbeidslivets effektivitet og redusere ulempen av at Norge ligger noe useentralt (næringspolitikk).
- Vi bruker mye energi til å dyrke tomater i Norge. Det er mindre miljøbelastende å dyrke tomatene hvor det er sol og så transportere dem til Norge. Det vil også frigjøre energikapasitet i Norge, samtidig som vi kan bistå med næringsutvikling i u-landene.
- Bygg: 40% av energibruken går til bygg. Kan vi lage en integrert strategi som sikrer redusert energiforbruk samtidig som kostnader for moderat bruk av energi ikke blir for høye? Hvor ligger hindringene? Teknologi? Infrastruktur? Prising? Kompetanse i byggenæring? Driftskompetanse? Sannsynligvis overalt: vi trenger koordinert planer (strategier) for å løse disse utfordringene.

Arbeidet med BU tar ofte utgangspunkt i problemene, særlig miljøproblemene med lite fokus på helhetlige løsninger. Dette bidrar lite til ny politisk debatt og oppmerksomhet.

For å skape oppmerksomhet trengs det merverdi. Noe nytt. En BU strategi bør ta utgangspunkt i helheten: maksimering av behovstilfredsstillelse med minst mulig kostnader: økonomiske, miljømessige og sosiale.

2 Vår generelle vurdering av utkastet i forhold til forventningene

"Norsk": det er positivt at utkastet favner bredt både når det gjelder aktører og geografisk/globalt.

"Strategi": Utkastet blander strategi og bakgrunnsstoff. Vi forstår at det er behov for begrunnelse for de vedtak som fattes, men tror at man kunne gjøre overgangen mellom forslag til politikk og begrunnelse for forslaget litt klarere slik at leseren kunne lettere fokusere på de strategiske elementer.

"Bærekraftig utvikling": Utkastet preges av mye henvisning til eksisterende politikk og fremtidig politikk som skal presenteres i andre dokumenter. Vi savner de spesifikke vinklinger som skiller BU fra disse eksisterende politikkområder og dermed skaper spennende politikk.

3 Forslag til forbedring

Generelt foreslår vi at:

- Det bør skilles klarere mellom strategi og bakgrunnsinformasjon
- Omtale av politikk som ligger i andre dokumenter taes ut av hovedteksten.

3.1 Sterkere profilering av spesifikke BU-relevante tema

Vi ønsker en sterkere profilering av spesifikke strategier som bidrar til økt verdiskapning i seg selv ved å utnytte BUs tverrfaglig tilnærming og den resulterende organisering av BU arbeidet i Norge med politisk forankring i det interdepartemental statssekretærutvalget og administrativt i Finansdepartementet. Denne organisering har fått positiv erkjennelse nasjonalt og internasjonalt.

Vi mener at det er urealisert potensial for å finne vinklinger og tema som er spennende og innovativ og som kan dermed gi større politisk avkastning.

Noen forslag til mulige strategiske tema innen norsk BU:

3.1.1 Offentlig innkjøp og forbruk

Politikken for Grønt Offentlig Innkjøp er under utvidelse til Miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser (MD/FAD/BLD). Offentlig Innkjøp internasjonalt ligger også nær til arbeid i Kompakt som drives av UD. Vi støtter utkastets vektlegging av Offentlig innkjøp og forbruk som viktig BU-tema.

3.1.2 Offentlig mobilitet og eSamarbeid

Det offentlige er ansvarlig for en vesentlig andel av samferdselsarbeid: både gjennom egen samferdsel men også ved å kreve mobilitet av andre. I næringslivet er det nå fokus på "dematerialisering" av mobilitet ved bruk av elektroniske kommunikasjonstjenester. Flere multinasjonale selskaper nevner forbedringspotensial på 20-30% i løpet av et år. Politiske fordeler er mangfoldige: økt integrasjon av distriktene, økt kvalitet, redusert gjennomføringstider, reduserte kostnader og miljøbelastninger.

3.1.3 Bolig og bygninger

40% av energiforbruket går til bygninger. Teknologier for å redusere dette dramatisk er klare men utfordringene er store: kompetanse, manglende fokus på livssyklus-kostnader og infrastruktur/plan mangler. Helhetlige og koordinerte løft trengs med involvering av næringslivet, statlige etater, flere departementer, kommunene. Vi viser til statsminister George Browns prioritering av "Eco-towns"¹. Tematikken strekker seg på tvers av departementene og egner seg til spesiell oppmerksomhet ifm BU.

3.1.4 Mage og mat

Kan vi spise sunnere med mindre miljøbelastning og mer import fra u-landene uten å undergrave distriktenes og bøndernes framtid? Tematikken strekker på tvers av flere departementer, næringsgrener (f.eks. reiseliv, næringsmidler og landbruk) og departementer (LD, UD, HOD, KKD, KD, MD).

3.1.5 Fritid

Vi får mer og mer penger til fritiden. Det virker som om dette stimulerer til ikke-bærekraftige trender: økt bruk av fly og bil, samt større investeringer i hytter med resulterende økende energibruk.

3.1.6 Bærekraftig marked

Forbruker betraktes ikke lenger som rasjonelle beslutningsmaskiner som bare kjøper det billigste, men pris er fremdeles en vesentlig faktor i forbrukernes atferd. BU-

¹ <http://www.arkitektnytt.no/page/page/preview/10831/news-4-1913.html>

marked bør satse på å finne ut hvordan markedspriser og -informasjon kan justeres for å få mer bærekraftig forbruksmønstre. Her kan grønne avgifter og merkeordninger være sentrale virkemidler.

3.2 Organisering

Utkastet er en klar forbedring i forhold til siste versjon ved at rollen som andre aktører må spille vektlegges sterkere, men det er fremdeles uklart hvordan dette arbeidet kan stimuleres og oppfølges konkret.

Tidligere erfaringer fra f.eks. Nasjonalt Utvalg for BU indikerer at et møtepunkt på veldig høyt plan kan være noe fjernt fra konkret handling.

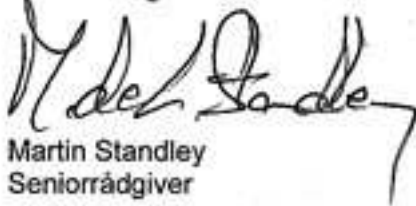
Vi foreslår derfor etablering av "task forces" knyttet til hver av de ovennevnte strategier med representanter fra relevante myndigheter, næringer, NGOer og eksterne eksperter (f.eks. forskningsmiljøer).

Task forcene rapporterer tilbake til Statssekretærutvalget.

Vi vil gjerne avslutte med å ønske lykke til med oppfølging av dette arbeidet som vi oppfatter som sentralt i forhold til sikring av framtidig levevilkår på kloden. Vi mener at de utfordringene som vi står ovenfor ikke kan løses alene av ny teknologi. Det trengs utvikling og, ikke minst, spredning av kunnskap, motivasjon, kompetanse og nye relasjoner mellom samfunnsaktørene – både private og offentlige.

GRIP stiller seg gjerne til disposisjon for videre drøfting av disse spørsmål og eventuell iverksetting av resulterende tiltak i forbindelse med ovennevnte strategier.

Med vennlig hilsen

Martin Standley
Seniorrådgiver